MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

**Odcinek 34: Kto działa w Afryce?
Turcja, Państwo Środka i nowy etap historii.**

Tematyka

Program poświęcony jest omówieniu zaangażowania Turcji oraz Chińskiej Republiki Ludowej na kontynencie afrykańskim. Dyskutanci rozważają, jaki jest wymiar tego zaangażowania, jego odbiór, skala oraz motywacje. Nawiązują również do tego, jak zaangażowanie to jest zdeterminowane historią oraz realiami ogólnoświatowej polityki międzynarodowej.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/DC89Ar8fg90
- zwiastun programu: https://youtu.be/sps0p1Dftxw

Zagadnienia wstępne

Sugeruje się rozpoczęcie zajęć od studiowania mapy kontynentu afrykańskiego. Syntetyczne wprowadzenie, również przy użyciu mapy, do zagadnienia kolonializmu i ukazanie które części Afryki były koloniami poszczególnych mocarstw europejskich.

Dyskusja na temat: jak przeszłość kolonialna Afryki może wpływać na to jak obecnie wygląda polityka zagraniczna państw afrykańskich.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

**Odcinek 34: Kto działa w Afryce?
Turcja, Państwo Środka i nowy etap historii.**

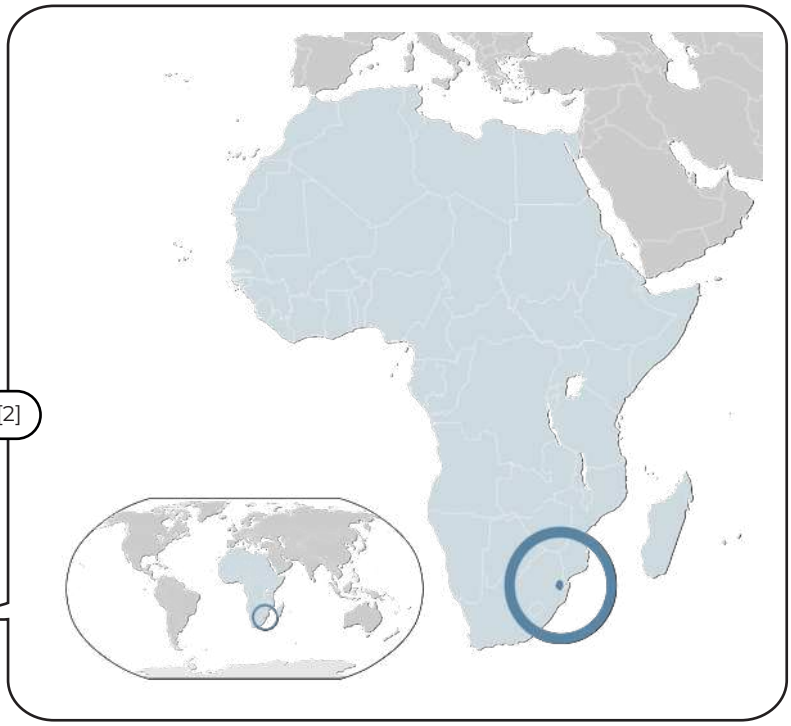
Część 1/3:
Kto działa w Afryce?

Emisja pierwszej części programu: **(0:00–14:06)**

[1] Oficjalne logo TIKA

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Jak wygląda współcześnie sprawa tureckiej obecności w Afryce? Jakie są tendencje? Czy zaangażowanie rośnie, czy maleje i czym to się przejawia?
2. Czym jest turecka organizacja TIKA i w czym przykładowo przejawia się jej zaangażowanie w Afryce?
3. Jakie może mieć znaczenia i jaka intencja przyświeca temu, że Turcja inwestuje między innymi w system edukacji w Afryce?
4. Jaki kulturowy atut, w porównaniu do ChRL chociażby, może mieć Turcja w przypadku uzyskiwania wpływów w Afryce?
5. Jak wygląda kwestia priorytetów chińskich jeżeli chodzi o stosunki z krajami afrykańskimi? Na które albo jakie kraje stawia ChRL w swojej polityce zagranicznej?
6. Jak nazywa się jedyne państwo afrykańskie, które uznaje Republikę Chińską (Tajwan) i dlatego ChRL nie utrzymuje z nim relacji?

[2] Położenie państwa Eswatini

7. Gdy patrzymy na aktywność dyplomatyczną prezydenta Erdogana i przewodniczącego Xi Jinpinga to jaką różnicę można dostrzec?
8. Kto w przypadku ChRL ma, z ramienia aparatu władzy, odpowiadać za kontakty z krajami afrykańskimi?
9. Jak wygląda różnica potencjałów Turcji i ChRL jeżeli chodzi o ewentualną politykę inwestycyjną i pomocową? Czy pozycje tych dwóch państw da się w ogóle porównywać?
10. Jak Erdogan pozycjonuje Turcję w stosunku do krajów afrykańskich? Czym Turcja aspiruje aby być dla tych krajów? Czy w przypadku ChRL jest podobnie czy być może ma to wyglądać inaczej?
11. Czym jest FOCAC i jakie ma strategiczne znaczenie dla ChRL? Kiedy odbył się pierwszy szczyt tego ugrupowania?
12. Czy w Afryce dochodzi do kolizji interesów tureckich i chińskich, jak to było chociażby kiedyś w przypadku kolonialnej rywalizacji angielsko-francuskiej? Czy być może nie ma takiej rywalizacji?
13. Jak wyglądała sprawa zaangażowania się ChRL w Libii, przed i po „Arabskiej Wiośnie”? Czego libijskie doświadczenie nauczyło Chińczyków, jeżeli chodzi o zaangażowanie w regionie północnej Afryki?
14. Jak wygląda kwestia zaangażowania tureckiego w Libii? Jakie znaczenie może mieć Libia dla Turcji?
15. Dlaczego sprawa niedawnego puczu w Nigrze stanowi dla Turcji poważny problem strategiczny?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 34: Kto działa w Afryce? Turcja, Państwo Środka i nowy etap historii.

Część 2/3:

Gdzie to się zaczęło

Emisja drugiej części programu: **(14:07–25:43)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

16. Na jaki czas można datować pierwsze ślady bytności chińskiej na kontynencie afrykańskim?

17. Kim był Zheng He?

18. Jak historycznie wyglądało zaangażowanie tureckie na kontynencie afrykańskim? Jak to było w czasach imperium Osmańskiego?

19. Kim jest ta (przedstawiona na zdjęciu obok) istotna z punktu widzenia tureckiej historii postać? Jakie było jego znaczenie dla państwa tureckiego?

20. Jak na przestrzeni XXI wieku wyglądała dynamika relacji chińsko-afrykańskich?

21. Jak wygląda kwestia militarnego zaangażowania Turcji w Afryce? Jakie formy przybiera i jakie może mieć znaczenie?

22. Jaki jest potencjał tureckiego soft power, chociażby na obszarach byłego Imperium Osmańskiego? Jakimi narzędziami Turcja buduje swoje soft power?

[3]

Wizerunek Zheng He w XVI-wiecznej opowieści o jego dokonaniach

[4] Mustafa Kemal Ataturk

Część 3/3:

Pułapka neokolonializmu

Emisja trzeciej części programu: **(25:44–41:34)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

23. Czy współczesna obecność chińska w Afryce może być traktowana jako forma neokolonializmu? Jakich narzędzi używają Chińczycy aby uzależniać od siebie różne podmioty i państwa w Afryce?

24. Jak afrykańskie społeczeństwa zapatrują się na zaangażowanie chińskie?

25. Jak możemy interpretować fakt, że w niektórych krajach, np. w Kenii, zaangażowanie chińskie staje się tematem debaty publicznej czy też kampanii wyborczej?

26. Jak współczesne zaangażowanie tureckie jest postrzegane w społeczeństwach afrykańskich? Czy wizerunek Turcji różni się od chińskiego?

27. Jak wygląda zaangażowanie Turcji i ChRL w programy stypendialne dla Afryki? Jakie to może mieć znaczenie jeżeli chodzi o wizerunek i budowanie pozycji w regionie?

28. Czy w Turcji i Chinach zauważalna jest imigracja z Afryki? Jakie mogą być przyczyny, że wygląda to tak, a nie inaczej?

29. Jak wygląda sprawa współczesnych praw migracyjnych w Turcji i jak to wpływa na potencjalne możliwości migracji z Afryki do Turcji?

30. Jak możemy wyjaśnić fakt, że wzajemne migracje chińsko afrykańskie odnotowują tendencje spadkowe?

31. Jak wizerunkowo ChRL oraz Turcja wykorzystują fakt, że nigdy wobec Afryki nie były państwami kolonizującymi?

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

TIKA – Turecka Agencja Koordynacji i Współpracy jest agencją rządową, której zadaniem jest koordynowanie i nadzorowanie tureckich programów pomocowych, w znacznej mierze związanych z kulturą i edukacją, adresowanych do krajów rozwijających się.

Eswatini (dawniej Suazi) – małe państwo położone w południowej Afryce, graniczące z RPA i Mozambikiem. Eswatini jest jedynym afrykańskim państwem utrzymującym stosunki dyplomatyczne z Republiką Chińską (Tajwanem) a nie z Chińską Republiką Ludową.

Erdoğan Recep Tayyip – turecki polityk, przewodniczący rządzącej Partii Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP). Od 2014 roku pełni funkcję prezydenta Turcji.

Xi Jinping – Sekretarz Generalny Komunistycznej Partii Chin od 2012 roku, od 2013 roku Przewodniczący ChRL.

FOCAC (Forum on China–Africa Cooperation) – funkcjonujące od roku 2000 forum współpracy pomiędzy ChRL a wszystkimi, z wyjątkiem Eswatini, państwami afrykańskimi. Szczyty forum organizowane są raz na trzy lata (najbliższy planowany jest na rok 2024).

Zheng He – żyjący w XIV i XV wieku chiński wojskowy, admirał floty wojennej. Przewodniczył słynnym chińskim wyprawom morskim, które dotarły w wiele miejsc na Półwyspie Indyjskim, Oceanie Indyjskim, jak również do Zatoki Perskiej i do wschodnich wybrzeży Afryki.

Mustafa Kemal Atatürk – żyjący w latach 1881–1938 turecki wojskowy i polityk. Uważany za najważniejszego inspiratora i twórcę Republiki Tureckiej, która powołana do życia została w 1923 roku. Pełnił funkcję jej prezydenta od jej powstania aż do swojej śmierci.

2. Cele dydaktyczne:

- Poszerzenie poziomu wiedzy dotyczącej relacji pomiędzy Chińską Republiką Ludową a państwami afrykańskimi. (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Poszerzenie poziomu wiedzy dotyczącej relacji pomiędzy Turcją a państwami afrykańskimi. (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Naświetlenie realiów prowadzenia polityki zagranicznej jako narzędzia do osiągania celów strategicznych (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Ukazanie potencjału Afryki jako obszaru rywalizacji pomiędzy mocarstwami (odniesienie do PRK P6S_WK)
- Wyposażenie w umiejętności oceny sytuacji międzynarodowej (odniesienie do PRK P6S_UW)

3. Sugerowana literatura uzupełniająca:

Turcja w XXI wieku, red. A. Burak, N. Gburzyńska, Adam Marszałek 2016

W. Nowak, *Turcja jako wschodzący donator*, Optimum Studia Ekonomiczne nr 3 (75) 2015

Ł.S. Fraszka, *Soft Power jako narzędzie budowania „strategicznej głębi" w polityce zagranicznej Turcji w latach 2003-2016* [w:] *Jedostka wobec globalnego wymiaru stosunków międzynarodowych* red. A. Kisztelińska-Węgrzyńska, M. Krauze, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2021.

J. Wódka, *Polityka zagraniczna średniej potęgi: Turcja jako studium przypadku*, Wydawnictwo Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk 2019

Turkey in Africa: A New Emerging Power? Red. E.E. Tepeciklioğlu, A.O. Tepeciklioğlu, Routledge 2023

F. Kaczmarek, *Chiny jako aktor bezpieczeństwa w Afryce*, Przegląd Politologiczny Issue 1 (2022)

P. Wysiński, *Motywy i uwarunkowania chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Afryce*, Gdańskie Studia Azji Wschodniej, Zeszyt 17 2020

M. Krukowska, *Chińska Republika Ludowa i Afryka: pomoc finansowa a interesy strategiczne, Journal of Modern Science* Tom I/48/2022

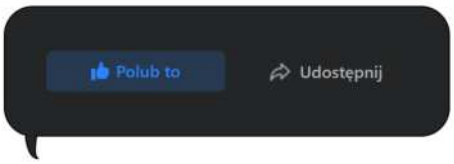
J. Eisenman, D.H. Shinn, *China's Relations with Africa: A New Era of Strategic Engagement*, Columbia University Press 2023

H.W. French, *China's Second Continent: How a Million Migrants Are Building a New Empire in Africa*, Vintage 2015

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

**Odcinek 34: Kto działa w Afryce?
Turcja, Państwo Środka i nowy etap historii.**

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Oficjalne logo TIKA, https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Tika_logo.svg ..... str. 2

[2] Położenie państwa Eswatini, https://pl.wikipedia.org/wiki/Eswatini#/media/Plik:Location_Eswatini_AU_Africa.svg str.2

[3] Wizerunek Zheng He w XVI-wiecznej opowieści o jego dokonaniach, https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Zheng_He_in_art#/media/File:Portrait_of_Zheng_He,_published_about_1600.jpg ..... str. 4

[4] Mustafa Kemal Ataturk, https://commons.wikimedia.org/wiki/Mustafa_Kemal_Atat%C3%BCrk#/media/File:Mustafa_Kemal_Atat%C3%BCrk_.jpg ..... str. 4